

Handläggare
Marianne Gabrielsson
Telefon: 0850825950**Till**
Socialnämnden
2021-11-23

Slutrapport - Stärkt tidigt stöd i samverkan STIS 2017-2021 - en social investering

Slutrapportering av fyraårigt projekt i ytterstaden som finansierades av stadens sociala investeringsmedel.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens slutrapport Stärkt tidigt stöd i samverkan 2017-2021 – en social investering.
2. Ärendet överlämnas för kännedom till samtliga stadsdelsnämnder.

Fredrik Jurdell
SocialdirektörVeronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

En utredning om att starta fler familjecentraler i ytterstaden följde av ett budgetuppdrag 2015. Det ledde till att socialförvaltningen tillsammans med de sju ytterstadsförvaltningarna skrev en ansökan till Stockholms stads sociala investeringsfond som beviljades. I ansökan fanns yrkanden om ett fyraårigt projekt om stärkt stöd i samverkan med avsikten att genom två heltidstjänster per förvaltning, erbjuda förebyggande föräldraskapsstöd till blivande föräldrar och föräldrar med barn i åldern 0-6 år. Projektet syftade till att etablera ett tidigt föräldraskapsstöd, att föräldrar tar emot stödet och att de upplever sig stärkta av stödet i sitt föräldraskap. Dessa mål är uppnådda.

I slutrapporten beskrivs arbetet som etablerats. Det innefattar råd- och stöd, utökade hembesöksprogram, forum för föräldrar i grupp, strukturerade föräldraskapsprogram och tillgängliggörande strategier. Under projektets gång har förutsättningar för samverkan med regionen ökat. Det har inneburit att familjecentraler i olika former och utökade hembesöksprogram har kunnat starta. En gemensam digital uppföljningsstruktur har tagits fram där arbetet följs upp systematiskt och aggregeras. Intervjuer med föräldrar visar

[Nivå 1]
[Nivå 2][Besöksadress]
[Postadress]
[Postnr] [Ort]
Telefon [Telefon]
Växel [Växel]
Fax [Fax]
e-postadress
[hemsida]

att stödet är tillgängligt och till hjälp. De berättar att stödet främjat ett gemensamt föräldraskap och att de stärkts i föräldraskapet. Arbetet har påverkats av pandemin, men ställts om till smittsäkra sätt. Arbetet har gått i linje med två av tre målområdena i den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd. Det tredje målet avser stödjande organisation. I budget för 2021 fanns medel vikta för arbetet som etablerats i satsningen ska kunna fortsätta. Vid tertiäl ett avslutades projektet, men samma arbete fortgår med finansiering från stadens budget 2021 och även för 2022. För att det framgångsrika arbete som etablerats i ytterstaden ska kunna finnas kvar över tid behövs fortsatt uppdrag och varaktig finansiering.

Bakgrund

Anmälningar till socialtjänstens mottagnings- och utredningsenheter om oro för barn som far illa eller riskerar att fara illa har ökat kraftigt på senare år. Flera av de faktorer som utgör riskfaktorer för att barn utvecklas på ett ogynnsamt sätt, har kommunen ansvar för att avhjälpa. I socialtjänstlagen fastslås att socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållande och nämnden bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa¹. *Stärkt tidigt stöd i samverkan* knyter tydligt an till dessa lagparagrafer.

Satsningen *Stärkt tidigt stöd i samverkan* var utformad för att kunna tillgängliggöra och erbjuda stöd tidigt i barns liv i de områden i staden som har störst andel av befolkningen som lever i social utsatthet, största andelen elever med låg målpuppfyllelse i skolan, högst kriminalitet, flest föräldrar med litet socialt nätverk och där barnen har den sämsta språkutvecklingen. Dessa utmaningar har satsningen haft i fokus.

Ett budgetuppdrag 2015 om att utreda förutsättningarna för att starta familjecentraler i ytterstaden ledde till att ytterstadens sju stadsdelsförvaltningar Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen och Spånga-Tensta i samarbete med socialförvaltningen skrev en ansökan till Stockholms stads sociala investeringsfond, som beviljades. Projektet *Stärkt tidigt stöd i samverkan* pågick mellan 4 september 2017 till 30 april 2021.

Såväl stadens strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet som inriktningen på förslaget på en ny socialtjänstlag understryker vikten av ett tidigt och lättillgängligt stöd till familjer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 17 november

och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 18 november 2021.

Ärendet

Verksamheterna som arbetat i projektet har varit ytterstadsdelsförvaltningarnas familjestödsenheter med tonvikt på medarbetare inom förebyggande socialtjänst med uppdrag som föräldrarådgivare och gruppleddare för föräldraskapsstödsprogram. Avdelningar för förskola, fritid och de öppna förskolorna. Avdelningar för utveckling och demokrati, inriktade på att stärka den lokala demokratin, medborgardialog, integration och samarbeten med civilsamhället har berörts av projektet.

Samarbetspartners har varit barn- och mödrahälsovård och förskolor inom respektive stadsdelsområde. Samarbeten med trossamfund, studieförbund, Svenska för invandrare, bibliotek, kulturskola och medborgarkontor var prioriterade. Därutöver av ytterstadsdelsförvaltningarna identifierade lokala organisationer, föreningar och aktörer som bedömdes kunna öka det hälsofrämjande arbetet. Stadsdelsförvaltningarnas mottagnings- och utredningsenheter är samverkansparter för att länka vidare familjer i behov av riktat och individuellt anpassat stöd.

Etablering av familjecentraler har varit en viljeinriktning, men att i samverkan erbjuda förebyggande föräldraskapsstöd med familjernas behov i centrum, har varit basen. Under projektets gång har förutsättningar för samverkan med regionen ökat. Det har inneburit att familjecentraler i olika former och utökade hembesöksprogram har kunnat startas under projektets gång och integrerats i det arbete som projektet etablerat.

Insatser och tillgängliggörande strategier

Arbetet som bedrivits i ytterstaden har bestått av:

- Råd- och stödsamtal
- Utökade hembesöksprogram alternativt ett hembesök tillsammans med BVC-sköterska
- Strukturerade universella föräldrastödsprogram
- Öppna förskolan

För att skapa förutsättningar för att lättillgängliggöra stödet fanns utarbetade strategier som stadsdelsförvaltningarna har goda erfarenheter av. Det har handlat om nära samarbeten med barn- och mödrahälsovård, lokala föreningar och att finnas tillgänglig på arenor där föräldrar vistas. Dessa har använts och föräldrar har hittat till stödet. I slutrapporten beskrivs fortsatta vägar framåt för att föräldrar ska nås av erbjudande av stöd och för att fler ska kunna stärkas i sitt föräldraskap. Sammantaget beskrivs arbetet som etablerats vara ett *familjecentrerat arbetssätt*. Det innebar att samma arbete som en kommun erbjuder i en familjecentral, erbjuds men med basen på flera olika arenor och mindre ofta i en

samlökaliserad verksamhet tillsammans med öppna förskolan och barn- och mödrahälsovård.

Drygt 4500 hembesök har genomförts i de sju utökade hembesöksprogrammen sedan 2019. Det innebär att drygt 1000 familjer tagit del av programmen. 3300 samtal med målgruppen för projektet har genomförts under samma period. Räknat på unika besökare i samtal och i hembesöksprogrammen (där sådan sortering är möjlig) har drygt 2700 blivande föräldrar och föräldrar med barn i åldern 0-6 år tagit del av dessa två insatser sedan 2019.

Stöd i samverkansprocessen

Malmö universitet har bistått stadsdelsförvaltningarna med mätningar av samverkans förutsättningar. Föräldrarådgivarna, medarbetarna vid öppna förskolan och barn- och mödrahälsovården har vid sex tillfällen skattat hur de upplever förutsättningarna för samverkan utifrån nio utfallsmått. Mätningarna har varit ett stöd i att synliggöra hur förutsättningarna upplevs, gjort utmaningar pratbara och gett möjligheter till att åtgärda brister. Sammantaget har förutsättningarna stärkts och de sju stadsdelsförvaltningarnas mätningar har blivit mer lika varandra. Vikten av ledningens stöd och kontinuitet i personal- och ledningsgrupp betonades i slutrapporten från Malmö universitet.

Utvecklingsarbete

Lilla Ratten i kombination med genombrottsmetoden har använts som projektmetod vilket varit positivt för arbetet vid socialförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och projektresultat.

Stadsdelsförvaltningarna bildade tvärprofessionella team med medarbetarrepresentanter från förebyggande socialtjänst, öppna förskolan och samverkansparterna barn- och mödrahälsovård och lokala styrgrupper där medarbetarnas chefer deltog. Varje stadsdelsförvaltning fyllde regelbundet i en statusrapport och summerade det pågående arbetet utifrån de insatser och strategier som beskrivits i ansökan. Statusrapporterna utgjorde underlag vid styrgruppsmötena.

Socialförvaltningen var tillgänglig, stöttade i utvecklingsarbetet vid stadsdelsförvaltningarna, tog fram en gemensam uppföljningsstruktur och bjöd in till kontinuerliga erfarenhetsutbyten. Fokus låg på förbättringsarbete, struktur, likställighet över staden, samverkan, brukarmedverkan, tidiga insatser och föräldraskapsstöd. Totalt har 14 övergripande erfarenhetsutbyten anordnats för medarbetarna och deras chefer 2016-2021. Tre av dessa hade fokus på samverkan och sex anordnades tillsammans med regionen och avsåg erfarenhetsutbyte inom ramen för de utökade hembesöksprogrammen i länet.

Projektet har uppmärksamats och bjudits till forum anordnade av Sveriges kommuner och regioner och ett kapitel i en kommande

antologi om social hållbarhet beskriver i delar erfarenheter från *Stärkt tidigt stöd i samverkan*.

Jämställdhetsanalys

Stöd i föräldraskapet erbjuds i ytterstaden med fokus på att nå alla som bedriver ett föräldraskap med ett generellt erbjudande om stöd. Analyser och ett fortsatt utvecklingsarbete utifrån ett jämställdhetsperspektiv behöver fortsatt prioriteras. Fler mammor än pappor tar emot stödet. Exempelvis deltog en mamma i samtal i drygt 90 procent av samtalen, och en pappa vid ca 40 procent av samtalen. Om det bara var en person med i samtalen var det i 88 procent av samtalen en mamma och vid 12 procent en pappa. Ett aktivt arbete med att göra stödet i föräldraskapet attraktivt för såväl män som kvinnor, pågår. Det följs upp i etablerad uppföljningsstruktur och analyseras i dialog med ytterstadsdelsförvaltningarna.

I stadens strategi för att minska att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet betonas ett aktivt arbete med destruktiva maskulinitetsnormer och våldsprevention. Inom föräldraskapsstödet i ytterstaden finns det goda förutsättningar för diskussioner kring dessa normer. Satsningen riktar sig till nyblivna föräldrar, en omtumlande tid för många och där frågor som dessa är högaktuella och föräldrar är inte sällan motiverade att resonera kring dem.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner slutrapporteringen av det sociala investeringsprojektet *Stärkt tidigt stöd i samverkan*. Förvaltningen kommer i samarbete med stadsdelsförvaltningarna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta arbetet med STIS utifrån uppdrag i budget.

Bilagor

1. Slutrapport - *Stärkt tidigt stöd i samverkan* STIS 2017-2021 – en social investering, Oktober 2021
2. Forskningsuppdrag ”*Stärkt tidigt stöd i samverkan – i ytterstaden*” Perioden april 2017 – april 2021
Spindelmätning, slutrapport